

Společnost s ručením omezeným v praxi

[< Předchozí](#) [Následující >](#)

3.2.1 Jednání jménem společnosti

11.2.2010, JUDr. Vladimíra Knoblochová, Zdroj: Verlag Dashöfer

3.2.1 Jednání jménem společnosti

JUDr. Vladimíra Knoblochová

Významnou otázkou při výkonu činnosti společnosti s ručením omezeným je otázka, kdo je oprávněn jménem společnosti, případně v zastoupení společnosti, jednat. Jde o otázku, ve které se v praxi dělá stále mnoho chyb, a tak se v soudních řízeních často objevují spory, kdy strany vzájemně namítají, že smlouvu (či jiný úkon) za společnost učinila či podepsala osoba, která k tomu nebyla oprávněna a namítají neplatnost takového úkonu. V této kapitole si proto podrobně probereme, kdo a za jakých podmínek může činit jménem společnosti či v zastoupení společnosti úkony a jaké má takové jednání pro společnost důsledky.

Osobní jednání a jednání v zastoupení

Úvodem je třeba zdůraznit, že je nutné u společnosti s ručením omezeným rozlišovat **jednání osobní (jednání jménem společnosti)** a **jednání v zastoupení (jednání za společnost)**.

Jednání jménem společnosti

Za **osobní jednání** společnosti se považuje jednání statutárního orgánu společnosti (tedy jednatele). Společnost s ručením omezením je uměle vytvořenou osobou, která sama o sobě není schopna úkony činit (jde o fiktivně vytvořenou osobu) – proto zákon konstruuje funkci statutárního orgánu společnosti, neboť to je osoba (a logicky statutárním orgánem může být pouze osoba fyzická), která jménem společnosti jedná a společnost svým jednáním zavazuje. Jednatel přitom **nejedná svým jménem, ale jménem společnosti**. Takové jednání se pak v praxi označuje jako **jednání jménem společnosti**. Již na tomto místě je třeba konstatovat, že jde snad o nejčastější chybu, která se v praxi dělá. Jednatelé velmi často podepisují úkony vlastním jménem, uvádějí, že jednají „v zastoupení společnosti“ apod. Nejde zpravidla o chybu, která by měla nějaké zásadní důsledky a úkon byl stíhán sankcí neplatnosti, nicméně je z ní zřejmé, že jednatelé nepochopili institut jednání jménem společnosti a jeho rozdíl oproti jednání v zastoupení společnosti.

Jednání za společnost

Případy, kdy společnost jedná v zastoupení, se označuje jako **jednání za společnost**. Jde o případy, kdy se společnost nechá zastoupit na základě plné moci, udělí prokuru, jednají za ni zaměstnanci či osoby v provozovně apod.

Právní úprava jednání společnosti s ručením omezeným je obsažena především v [§ 20](#) ObčZ. Tato úprava se uplatní i pro obchodní vztahy, byť s určitými odchylkami stanovenými zejména v [§ 13 ObchZ](#). Právní úprava jednání v zastoupení je upravena především v [§ 22](#) ObčZ, ale i v dalších ustanoveních, kterými se budeme dále podrobněji zabývat.

Jednání jménem společnosti

Jak již bylo uvedeno výše, za jednání jménem společnosti se označuje jednání jednatele společnosti s ručením omezeným. To stanoví jednak [§ 20 odst. 1 ObčZ](#) a jednak [§ 13 odst. 1 ObchZ](#). **Jednatelé společnosti jednají a činí úkony jménem společnosti, nikoliv svým vlastním jménem.** Znovu je tedy třeba zdůraznit, že není správné, pokud jednatel společnosti písemný úkon podepíše vlastním jménem – k tomu dokonce [ObchZ](#) stanoví výslovnou úpravu v [§ 66 odst. 7](#) podle kterého osoby, které činí jménem společnosti písemné úkony, je podepisují tak, že k firmě společnosti připojí svůj podpis.

Jak je to správně?

Správně tedy jednatel ve smlouvách či jiných úkonech uvádí následující:

Hlavička smlouvy (či jiného úkonu):

Alfa s. r. o.

IČ: 123 45 678

se sídlem Na Výšince 12, Praha 3, PSČ: 130 00

zapsaná v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl C, vložka 1234

jejímž jménem jedná Pavel Novák, jednatel

Podpis smlouvy:

Alfa s. r. o.

Pavel Novák, jednatel

A jak je to špatně?

Hlavička smlouvy (či jiného úkonu):

Alfa s. r. o.

IČ: 123 45 678

se sídlem Na Výšince 12, Praha 3, PSČ: 130 00

zapsaná v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl C, vložka 1234

zastoupená Pavlem Novákem, jednatelem

Podpis smlouvy:

Pavel Novák, jednatel

[ObchZ](#) nicméně stanoví, že **neuvezení firmy u podpisu jednající osoby nezpůsobuje neplatnost právního úkonu.**

Rozsah jednatelského oprávnění

Rozsah oprávnění jednatele jednat jménem společnosti s ručením omezeným a činit jejím jménem právní úkony je v podstatě neomezený a je určován rozsahem právních úkonů, ke kterým je společnost způsobilá. Jednatel tedy zásadně může **jednat jménem společnosti ve všech věcech**.

Překročení jednatelského oprávnění

V případě, že jednatel překročí **rozsah předmětu podnikání společnosti**, jejímž jménem jedná, je tímto jednáním společnost vázána, ledaže jde o jednání, které překračuje působnost jednatele svěřenou mu nebo dovolenou mu svěřit [ObchZ](#).

Omezení jednatelského oprávnění

Existují ale určité případy a situace, která (ať již navenek nebo uvnitř společnosti) jednatele v jeho jednání omezují. Můžeme rozlišovat:

- a. **zákonné omezení jednatelského oprávnění** – jde např. o případy, kdy byla společnost s ručením omezeným zrušena a vstoupila do likvidace, nebo o případ, kdy došlo k zahájení insolvenčního řízení, resp. prohlášení o úpadku společnosti. Uvedenými situacemi se budeme zabývat podrobněji v samostatných kapitolách,
- b. **vnitřní omezení jednatelského oprávnění** stanovené společenskou smlouvou, stanovami či jiným obdobným dokumentem,
- c. **omezení jednatelského oprávnění** stanovené zákonem.

Vnitřní omezení jednatelského oprávnění stanovené společenskou smlouvou

V praxi se často vyskytují případy, kdy společenská smlouva společnosti s ručením omezeným jednatele v jeho jednání jménem společnosti omezuje. Zpravidla bývá omezení nastaveno tak, že se ve společenské smlouvě uvedou úkony, které jednatel nemůže činit bez souhlasu valné hromady, např. se stanoví, že jednatel může podepisovat úkony jménem společnosti pouze do určitého finančního limitu a nad tento limit si musí vyžádat souhlas valné hromady, nemůže bez souhlasu valné hromady zcizovat a nabývat nemovitý majetek apod. Taková omezení jsou v pořádku, nicméně **nemají žádný účinek navenek**, a to ani v případě, pokud by byl uvedený způsob jednání zapsán do obchodního rejstříku, což by ale rejstřík neměl umožnit. To výslovně stanoví § [13 odst. 5 ObchZ](#), podle kterého „*omezení jednatelského oprávnění statutárního orgánu právnické osoby vyplývající ze stanov, společenské smlouvy či jiného obdobného dokumentu nebo z rozhodnutí orgánů právnické osoby není možno uplatňovat vůči třetím osobám, i když byla zveřejněna*“. Obdobné ustanovení je pak obsaženo i přímo v právní úpravě společnosti s ručením omezeným, a to v [§ 133 odst. 2 ObchZ](#).

Společnost s ručením omezeným má ve společenské smlouvě omezení jednatelského oprávnění tak, že jednatel nesmí bez souhlasu valné hromady zřizovat zástavní právo k majetku společnosti. Jednatel společnosti nicméně získal od banky úvěr na financování provozu společnosti a k zajištění úvěru bylo zřízeno zástavní právo k nemovitostem ve vlastnictví společnosti. Zástavní smlouva (uzavřená jednatelem jménem společnosti bez souhlasu valné hromady) byla uzavřena platně a společnost je z ní zavázána, a to i tehdy, pokud o tom, že je třeba souhlasu valné hromady, banka věděla. Společnost by se ale mohla domáhat náhrady vzniklé škody po jednatele, neboť jednatel se svým jednáním dopustil porušení právní povinnosti, případně vůči němu uplatnit jiné sjednané sankce (např. smluvní pokutu, byla-li ve smlouvě o výkonu funkce sjednána, odvolat jej z funkce jednatele apod.).

Za vnitřní omezení jednatelského oprávnění nelze považovat případ, kdy společenská smlouva či stanovy společnosti s ručením omezeným určují, že jménem společnosti jedná více jednatelů společně. V takovém případě totiž jde o **určení způsobu jednání jménem společnosti**. Pokud by tedy tento způsob jednání nebyl dodržen, pak by to mělo dopady na platnost právního úkonu učiněného v rozporu se stanoveným způsobem jednání. ¹

Společnost Alfa s. r. o. má dva jednatele a ve společenské smlouvě je stanoveno, že jednatelé jednájí jménem společnosti pouze společně. Způsob jednání jménem společnosti je zapsán i do obchodního rejstříku. Jeden z jednatelů bez ohledu na stanovený způsob jednání uzavřel sám s jinou společností smlouvu o dílo. Takto uzavřená smlouva **není platná, neboť ji neuzavřela osoba k tomu oprávněná**.

K tomu je ještě třeba dodat, že se judikatura v praxi zabývala i otázkou, zda je možné, aby v případě, kdy společnost s ručením omezením má ve společenské smlouvě stanoveno, že jejím jménem musí jednat vždy dva jednatelé společnosti, mohli tito jednatelé zmocnit generální plnou mocí jen jednoho jednatele k uskutečňování úkonů (Nejvyšší soud tuto otázku řešil u akciové společnosti a členů představenstva, ale jde o věc obdobnou). Nejvyšší soud přitom dospěl k závěru, že takový postup možný není, jednatelé tedy nemohou zmocnit generálně jednoho z nich k tomu, aby činil úkony sám. Z judikátu Nejvyššího soudu ČR si dovolíme citovat:

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 2007, sp. zn. 29 Odo 1082/2005

»Za situace, kdy stanovy společnosti určují, že jménem společnosti musí jednat společně nejméně dva členové představenstva a zakládají tedy pro každý úkon, který představenstvo činí jménem společnosti, povinnost vzájemné kontroly (a odpovědnosti) nejméně dvou členů představenstva, nelze takovou kontrolu a odpovědnost vyloučit tím, že dva členové představenstva udělí generální plnou moc jen jednomu z nich. Takový postup by byl v rozporu s právní úpravou jednání statutárních orgánů společnosti v zákoně a stanovách společnosti. A to tím spíše, je-li jednou z osob, jednajících při udělení „plné moci“ jménem představenstva, sám „zmocněný“ člen představenstva.«

V praxi byla řešena i otázka, co v případě, že byla mezi jednatelem udělena tzv. speciální plná moc, tedy plná moc byla udělena ke konkrétnímu úkonu. V právní vědě se přitom objevují názory, že taková plná moc je přípustná, neboť zpravidla slouží pouze k usnadnění realizace daného úkonu a nedochází k obcházení požadavku vzájemné kontroly. Nicméně již citované rozhodnutí Nejvyššího soudu tuto možnost nepřímou vyvrací. S ohledem na to lze tedy doporučit, aby jednatel, pokud potřebuje někoho zmocnit k určitému právnímu úkonu, nezmocňoval druhého jednatele, neboť v takovém případě by uzavřený úkon mohl být posouzen jako neplatný.

Omezení jednatelského oprávnění stanovené zákonem

Na rozdíl od výše uvedeného omezení jednatelského oprávnění „sjednaného“ ve společenské smlouvě či stanovách společnosti s ručením omezeným je třeba odlišovat případy, kdy k platnosti (či účinnosti) právního úkonu, který činí jménem společnosti její jednatel, je třeba (zpravidla předchozí) souhlas valné hromady společnosti (případně i dozorčí rady společnosti, pokud byla zřízena). Jde o požadavek, který výslovně stanoví zákon a se kterým spojuje i sankci spočívající v neplatnosti či neúčinnosti učiněného právního úkonu.

[§ 196a ObchZ](#)

Typickým příkladem takového zákonného omezení je ustanovení [§ 135 odst. 2](#) ve spojení s [§ 196a](#)

ObchZ. Účelem uvedeného ustanovení je především ochrana společnosti před nepoctivým jednáním osob, které jménem společnosti jednají. Je třeba zdůraznit, že v praxi dělá uvedené ustanovení značné problémy, velmi se v tom chybuje a často jsou uzavírány smlouvy, aniž by byly splněny podmínky vyžadované ustanovením [§ 135 odst. 2](#) ve spojení s [§ 196a ObchZ](#), což má za následek jejich absolutní neplatnost (či neúčinnost).

Podle ustanovení [§ 196a odst. 1 ObchZ](#) může společnost uzavřít **smlouvu o úvěru nebo půjčce** s jednatelem, členem dozorčí rady nebo prokuristou nebo jinou osobou, která je oprávněna jménem společnosti takovou smlouvu uzavřít, nebo s osobami jim blízkými anebo smlouvu, jejímž obsahem je zajištění závazků těchto osob, nebo na ně bezplatně převést majetek společnosti, **jen**:

- **s předchozím souhlasem valné hromady,**
- **jen za podmínek obvyklých v obchodním styku.**

V případě, že jsou tyto osoby oprávněny jednat i jménem jiné osoby (typické to bude v koncernu), pak je třeba souhlasu valné hromady i v případě, že je uzavírána smlouva o úvěru či půjčce **ve prospěch této jiné osoby**. ObchZ přitom stanoví výjimku a nevyžaduje souhlas valné hromady v případě, kdy jde o poskytnutí půjčky nebo úvěru ovládající osobou osobě ovládané nebo o zajištění závazků ovládané osoby osobou ovládající.

V případě, že by výše uvedené podmínky splněny nebyly a smlouva o půjčce či úvěru by byla poskytnuta bez souhlasu valné hromady (případně bez splnění podmínek obvyklých v obchodním styku), byla by taková smlouva **absolutně neplatná**.

Ustanovení [§ 196a odst. 3 ObchZ](#) stanoví zase podmínky pro nabývání či úplatný převod majetku v případech, kdy společnost nebo jí ovládaná osoba tento majetek nabývá od osob uvedených v zákoně, tj. od:

- zakladatele,
- společníka,
- osoby jednající s ním ve shodě,
- jiné osoby uvedené v [§ 196a odst. 1 ObchZ](#) (jde o osoby vyjmenované výše u případu uzavírání smluv o půjčce a o úvěru),
- osoby jí ovládané nebo
- osoby, se kterou tvoří koncern,

a to za protihodnotu ve výši alespoň jedné desetiny základního kapitálu ke dni nabytí nebo na ně úplatně převádí majetek této hodnoty. V takových případech musí být hodnota převáděného nebo nabývaného majetku stanovena **na základě posudku znalce jmenovaného soudem**. V případě, že by k nabytí majetku došlo do 3 let od vzniku společnosti, pak je musí schválit valná hromada. ObchZ stanoví v [§ 196a odst. 4](#) výjimku, podle které se uvedené ustanovení [odst. 3](#) nepoužije v případě, kdy jde o nabytí nebo zcizení majetku v rámci běžného obchodního styku.

Smlouva podle [§ 67a ObchZ](#)

Další příklad, kdy zákon vyžaduje souhlas valné hromady, lze uvést smlouvu o převodu podniku nebo jeho části, smlouvu o nájmu podniku nebo jeho části a smlouvu zřizující zástavní právo k podniku nebo jeho části ([§ 67a ObchZ](#)).

Rozpor se zájmy společnosti

Za společnost nemůže jednat ten, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy společnosti! Není tedy možné, aby jménem společnosti jednal jednatel v případě, kdy se zájmy společnosti a zájmy jednatele dostávají do vzájemného rozporu. Typicky půjde o spory mezi jednatelem a společností ze smlouvy – zažaluje-li jednatel společnost u soudu o plnění určitého závazku, pak týž jednatel nemůže jménem společnosti v řízení jednat. Problematickou je otázka uzavírání smluv mezi jednatelem a společností, což je v praxi poměrně častá záležitost. Uvedenou otázkou se mimo jiné zabýval i Nejvyšší soud ČR, který posuzoval, zda může jednatel společnosti uzavřít se společností pracovní smlouvu tak, že ji na jedné straně uzavře on jako fyzická osoba a na druhé straně ji uzavře jménem společnosti. Nejvyšší soud ČR přitom dovodil, že pracovní smlouva *„je jako dvoustranný právní úkon výsledkem jednání, do něhož obě strany (zaměstnavatel a zaměstnanec) zpravidla vstupují s vlastními (rozdílnými) představami o jejich obsahu a výsledku. Rozdílnost zájmů zaměstnavatele a zaměstnance je dána už tím, že – objektivně vzato – chtějí sjednat smlouvu (dohodu) pro sebe co nejvýhodnější“*.

Rozdílnost zájmů zaměstnavatele a zaměstnance při uzavření pracovní smlouvy (a totéž platí pro změnu pracovní smlouvy nebo úkony směřující k ukončení pracovního poměru) tedy **vylučuje, aby jednatel jménem společnosti uzavřel pracovní smlouvu sám se sebou jako fyzickou osobou, neboť nemůže odpovídajícím způsobem hájit své zájmy jako zaměstnance a zájmy společnosti jako zaměstnavatele**. Pokud by tímto způsobem byla pracovní smlouva uzavřena, pak bude neplatná.

Z výše uvedených důvodů lze jen doporučit, aby v případě, že jednatel bude zároveň zaměstnancem společnosti, všechny pracovněprávní úkony ve vztahu mezi jednatelem jako zaměstnancem společnosti a společností činil jménem společnosti buď druhý jednatel nebo např. prokurista. To nicméně platí víceméně pro všechny smlouvy (nejen pracovněprávní), kde bude na straně jedné vystupovat jednatel jako fyzická osoba a na druhé straně bude týž jednatel uzavírat smlouvu jménem společnosti.

[< Předchozí Následující >](#)